

The Cathedral of the Western Diocese of the Armenian Church of North America is dedicated to St. Leon the Priest and His Companion Martyrs. Their martyrdom is intricately connected to the Battle of Avarayr in 451 A.D. led by St. Vartan the Warrior. The group of martyrs known as St. Leon and His Companions consists of 9 martyrs and includes, in addition to Leon the Priest, Catholicos Hovsep, Bishop Sahak Rushdooni, Bishop Tatik of Basen, priests Moushegh, Arshen and Samuel, and deacons Abraham and Kajaj. Because of his seniority of age and his fearless leadership and unwavering witness to his faith in Jesus Christ our Lord and His Gospel, the group is known on the Armenian Church calendar as St. Leon and His Companions. Their feast day falls on the Tuesday preceding Boon Baregendan, the eve of Lent, and two days preceding the Feast of St. Vartan the Warrior and His Companions.

During the persecutions of Armenians under King Yazgert II of Persia and the events that preceded the Battle of Avarayr, St. Leon and his fellow priests were with the army encouraging the soldiers not to weaken in their faith and not be afraid to sacrifice their life for Christ. After the martyrdom of St. Vartan and his companions, St. Leon and his fellow martyrs were taken to Persia and inflicted much suffering. According to their martyrology, their unshakable refusal to deny Christ so impressed the Persian pagan chief priest that he converted to the Christian faith and himself was martyred later. The first in the group led to martyrdom by sword was priest St. Arshen of the village of Bagrevand. The Persian regional governor, who was directing the tortures, was so angered by his failure to prevail upon the saints to abandon their Christian faith, that he severed the arm of St. Sahak, bishop of the House of Rushdoonis. Catholicos St. Hovsep was beheaded immediately thereafter, followed by the martyrdom of the rest of the group. Finally, St. Leon, the leader and spokesman of the group, was dragged on a rocky hillside until his bones were exposed and then beheaded.

Many miracles are ascribed to the relics of the saints, and witnesses told about an eagle of light descending upon the body of St. Leon. A young believer collected the relics and of saints and buried them in 454 A.D.

St. Leon is the patron saint of priests in the Armenian Church.

The etymology of the name Leon, also written in Armenian as Լևոն/Ghevont/Լևոնտ or Լևոնտիոս/Ghevontius/ Լևոնտիւս, is from the Greek Λέων /Leon or Λεόντιος /Leontius. The popular Armenian name Լևոն/Leon is derived from the same Greek name and literally means lion.

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւմտեան Թեմի Մայր Տաճարը նուիրուած է Սրբոց Ղեւոնդեանց Քահանայից յիշատակին: Անոնց նահատակութիւնը շաղախուած է Աւարայրի ճակատամարտին հետ որ տեղի ունեցաւ 451 թուին՝ Սուրբ Վարդան Ջօրավարի գլխաւորութեամբ: Սրբոց Ղեւոնդեանց վկայից խումբը կը բաղկանայ 9 նահատակներէ, որոնք են, Սուրբ Ղեւոնդ Երեցի կողքին, Կաթողիկոս Յովսէփ Յողոցմեցի, Սահակ Եպիսկոպոս Ռշտունի, Թաթիկ Եպիսկոպոս Բասենի, Մուշեղ, Արշէն, Սամուէլ քահանաներ, եւ Աբրահամ ու Քաջաջ սարկաւազներ: Տարիքով երիցագոյնը ըլլալով եւ իր խիզախ առաջնորդութեան ու Յիսուս Քրիստոսի եւ Իր Աւետարանին վրայ իր հաւատքին անվեհեր վկայութեան համար, մարտիրոսներու այս խումբը Հայ Եկեղեցւոյ օրացոյցը անցած է Սրբոց Ղեւոնդեանց Քահանայից անունով: Իրենց յիշատակը կը տօնուի Բուն Բարեկենդանի նախորդող Երեքշաբթի օրը, այսինքն Սրբոց Վարդանանց նահատակներու յիշատակութենէն երկու օր առաջ:

Պարսկաստանի Յագկերտ Բ.ի հալածանքներուն ատեն եւ Աւարայրի ճակատամարտին նախորդող իրադրութիւններու ընթացքին, Սուրբ Ղեւոնդ եւ իր լծակից քահանաները պատերազմի դաշտին վրայ քաջալերեցին հայ քրիստոնէայ գինուորները չտկարանալ իրենց հաւատքին մէջ, եւ պատրաստակամօրէն զոհել իրենց կեանքը ի սէր Քրիստոսի: Սրբոց Վարդանանց նահատակութենէն ետք, Սուրբ Ղեւոնդ Երեց եւ իր մարտիրոս ընկերները Պարսկաստան տարուեցան եւ բազում չարչարանքներու ենթարկուեցան: Ըստ իրենց վկայաբանութեան, Քրիստոսի հաւատքին մէջ իրենց հաստատ մնալու վճռականութիւնը այնքան տպաւորեց Պարսիկ մոգպետը որ ինք եւս Քրիստոսի հաւատքը ընդունեց եւ մարտիրոսացաւ:

Սրբոց Ղեւոնդեանց խումբին մէջ առաջին մարտիրոսը հանդիսացաւ Սուրբ Արշէն Քահանայ Բագրեւանդացին՝ որ սուրով գլխատուեցաւ: Պարսիկ Ղենշապուհը, որ անձամբ կը հովանաւորէր չարչարանքները, այնքան զայրացաւ որ ինք չկրցաւ համոզել սուրբերը ուրանալու իրենց քրիստոնէական հաւատքը, որ Սուրբ Սահակ Ռշտունեաց Եպիսկոպոսին աջ բազուկը կտրեց: Սուրբ Յովսէփ Կաթողիկոս գլխատուեցաւ, եւ իր նահատակութեան հետեւեցան մնացեալները: Վերջապէս, Սուրբ Ղեւոնդ Երեց, խումբին առաջնորդն ու խօսնակը, քաշկռտուեցաւ ժայռոտ ճամբաներու վրայ մինչեւ որ իր ոսկորները սկսան երեւիլ եւ ապա գլխատուեցաւ:

Շատ մը հրաշքներ վերաագրուած են սուրբերու մասունքներուն, եւ իր մահուան ականատեսներ կը պատմեն թէ լուսաւոր արծիւ մը իջաւ Սուրբ Ղեւոնդ Երեցի մարմնոյն վրայ: Խուժիկ (երիտասարդ հաւատացեալ) մը ամփոփեց սուրբերուն մասունքները եւ զանոնք պատուով թաղեց 454 թուին:

Սուրբ Ղեւոնդ Երեց Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ քահանաներու պաշտպան սուրբն է:

Ըստ աշխարհահռչակ լեզուաբան Յրաչեայ Աճառեանի, Ղեւոնդ անունին ստուգաբանութիւնը, որ ծանօթ է նաեւ որպէս Ղեւոնդիոս/Ghevontius/Levontius, պէտք է բաղդատել Յունարէն Λέων (Leon) կամ Λεόντιος (Leontius) անունին ետ: Ժողովրդական Լեւոն անունը եւս իր նոյն Յունարէն արմատը ունի եւ կը նշանակէ առիծ: